

MAJÚSCULES i minúscules

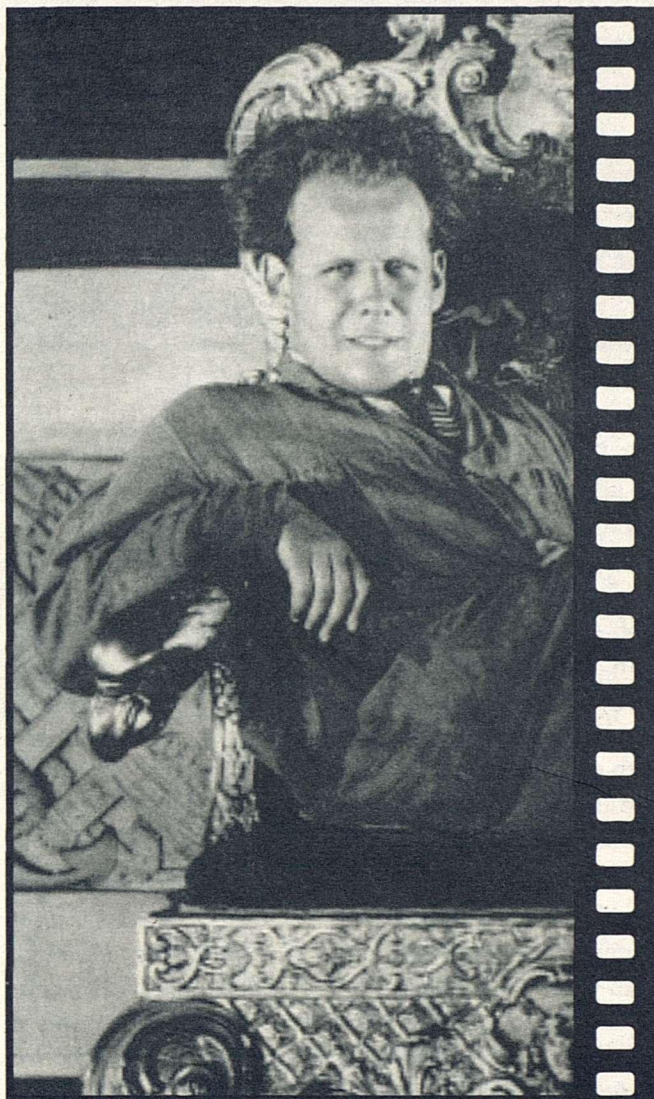
Ara mateix em ve a la memòria una pel·lícula de Peter Weir distribuïda, en aquestes terres desprotegides, amb el títol de *El Club de los Poetas Muertos*. I no hi pens per l'argument o per la interpretació, ambdós evidentment interessants. Hi pens pel missatge que intenta transmetre durant bona part del seu metratge. Em referesc al conegut *carpe diem* (quelcom similar a «aprofita l'oportunitat»). Intentaré ser més explícit.

Cada vegada que algú em considera un entès en un tema concret pens que només poden passar dues coses: o crec que és veritat, i començ a ficar la pota una vegada rera l'altra, o faig el que puc per aprendre a parlar i a escriure com els erudits (els quals, per la seva banda, han optat pel mateix amb anterioritat). El que és segur, o almanco així m'h'o sembla, és que costa molt ser un expert en qualsevol cosa.

Aquesta fastigosa introducció no té altra intenció que servir d'excusa al compromís que, no fa gaire, vaig decidir assumir amb mi mateix. Afortunadament, percepció com a superada l'època en què romania enlluernat per tots aquells (i aquelles) que semblaven arribar a l'orgasme parlant de films com *Reservoir Dogs*, de Quentin Tarantino, o de *El cocinero, el ladrón, su esposa y su amante*, de Peter Greenaway. Sé que no tenen punt de comparació més que en el fet que cap de les dues foren sants de la meva devoció. Consider que el cinema ha tornat gran amb films experimentals que el temps ha convertit en obres mestres (ben segur que tots en tenim qualcun dins el cap), però no crec que les aportacions abans esmentades facin cap falta per a seguir tirant endavant.

En aquests moments, tot i respectant les valoracions que hom pugui fer d'una o altra obra, i acceptant el fet que la subjectivitat envolta inevitablement qualsevol manifestació humana (les crítiques cinematogràfiques no són, precisament, les més indicades per assumir el paper d'excepcions a aquesta norma), he decidit adoptar el criteri d'avaluar els resultats d'una pel·lícula segons el que ha aconseguit despertar dins mi, intentant si era aquest l'objectiu de l'obra, dels seus creadors, de l'esperit, en definitiva, que inspira aquest petit miracle que anomenam imaginació.

Sempre m'havia fet il·lusió parlar de CINEMA, així, amb majúscules, però pens que no estaria de més fer un petit exercici d'humilitat i començar per les minús-

SERGEI EISENSTEIN ASSEGUT AL TRONODEL ZAR DURANT EL RODATGE DE *OCOTBRE*

cules, no sigui cosa ens esclafi el pes de la responsabilitat. Després de conèixer el contingut dels números anteriors d'aquesta revista, no sembla aventurat afirmar que anam ben servits de nostàlgics, la qual cosa és d'agrair sempre que les teves preferències vagin dirigides a comentar els esdeveniments cinematogràfics més propers en el temps. I això no vol dir que les pel·lícules d'abans no mereixin rius de tinta (el déu Wyler m'alliberi d'incórrer en aquestes heretgies), sinó que els noms de Einsestein, Griffith, Murnau, Huston, Ford, Curtiz, Lubistch i tants més resten ja gravats en lletres d'or en el llibre d'admissió d'aquesta gran cementiri d'elefants que anomenen CINEMA (sí, una altra vegada en majúscules). Un cementiri on ningú no és mort. Un cementiri on tothom llueix la seva grandesa gràcies a la constant presència en la memòria dels pobres mortals i, per què no dir-ho, entre anunci i anunci d'aquest insofrible purgatori en forma de petita pantalla. Honor i glòria, doncs, als antics déus de la seqüència, del muntatge, del moviment de càmera, de la imatge i el so fets històrics invulnerables al pas del temps. Ara, anem per feines.

FOTOGRAMA DE *EL ACORAZADO POTECHKIN*

En vista de que no podem fugir de les generalitats i de les declaracions de principis, apuntarem a la línia de flotació d'aquest negoci que envolta el que nosaltres ens agrada (que no és, precisament, el negoci). Pensem per un moment quan sortim de la sala de la projecció, amb els ulls fent grans esforços per acostumar-se a la llum del carrer, i deim que acabam de veure una pel·lícula. Podem sortir satisfets o no, però el que és cert és que l'hem vista. El que jo em deman és: podem dir que hem escoltat l'obra tal i com la interpretaren els actors que hi participen, tal i com fou concebuda per l'autor, tal i com fou conduïda pel director?

Arribarà el dia que podrem gaudir de tota l'actuació (imatge i so, gesticulació i dicció) d'actors com Kenneth Branagh, Anthony Hopkins, Dustin Hoffman, Sean Connery, Robert de Niro...? Per què no he tengu't l'oportunitat d'escoltar la veu de Daniel Day-Lewis a *En el nombre del padre* o la de Debra Winger a *Tierras de penumbra*? Com podem dir que un actor o una actriu són bons, sense haver-los sentit parlar?

Potser hauríem de lluitar contra la tirania de les masses i reivindicar l'autenticitat i la integritat del que, sens dubte, representa l'expressió en imatge i so d'una idea única i original. Una idea que, com si d'un sol cos es tractàs, no es mereix l'amputació d'una de les dues cames que la sostenen i la seva substitució per una ortopèdica, moguda per interessos molt diferents als de l'altra i capaç de provocar una caiguda sense possibilitats de recuperació. Potser la comparació sigui exagerada, però és el que sent cada vegada que pens en les pel·lícules que m'agradaria gaudir en versió original. A més a més, i per acabar, no només he d'escoltar la veu d'altres actors en boca dels que veig, sinó que gairebé sempre parlen en un idioma que, a part de no ser l'original, ni tan sols és el meu. Quina creu!

Em donaren un dit i els he pres tot el braç. Carpe diem. Si la cosa funciona i passam suficientment desapercebuts per aquesta vegada, potser la propera poguem parlar de cinema (això sí, procurant que el temps encara no s'hagi encarregat de convertir les minúscules en MAJÚSCULES).

DOMÈNEC GARCIAS

M. BUTTERFLY, ESTIMAR UNA FANTASIA

Reneé Gallimard idealitza, durant la seva estada a Pequín, l'estereotip encunyat a occident de la dona exòtica, sensual i absolutament submissa. El mateix model que viu en la ment d'aquells encaparrats a retornar a les pàgines dels relats màgics, dels proverbis xinesos, de l'evocació d'una realitat tan alienada, d'aquells símbols que no són res més que contes xinesos. Però aquests contes xinesos germinaran en paral·lel una història d'amor apassionada, amanida subtilment d'enganys i traïcions.

Jeremy Irons, el *dandy* d'impertorbable mirada de Gioconda, broda brillantment el seu paper de R. Gallimard, funcionari de l'ambaixada francesa destinat a Pequín. Amb una carrera apoteòsica i un futur que promet, caurà en desgràcia acusat de col·laborar amb els serveis d'espionatge xinesos.

Una història tan real i arrabatatadament cruel que fascina pels seus elements integrants: amor, passió, traïció, engany, espionatge, morbo i sornagueria que va passar fa exactament trenta anys dins les penombres de la societat xinesa comunista, quan occident despuntava amb les alegries inversionistes dels anys setanta.

A aquest magnífic exercici d'interpretació se suma John Lone —*L'últim emperador, Los modernos, Manhattan Sud*—, l'altre cinquanta per cent de la pel·lícula, representant a la púdica Son Liling, l'actriu de l'òpera de Pequín que R. Gallimard coneixerà una nit interpretant *Madama Butterfly*, durant una recepció privada per les delegacions diplomàtiques estrangeres. Son Liling irromprà en la ment de R. Gallimard evocant l'exquísida idealització que tenia sobre la feminitat oriental, recreant-hi les fantasies que ha heretat sobre el mite de la dona xinesa. Aquesta ambigüitat serà alimentada i utilitzada pel partit comunista xinès per servir-se de l'amor del diplomàtic i convertir-lo en un a font d'informació que en una primera fase servirà per filtrar els moviments de tropes americanes a Vietnam i les estratègies polítiques i militars franceses.

John Lone - Jeremy Irons o Jeremy Irons - John Lone són un tàndem perfecte que converteixen la pel·lícula de Cronenberg en un film exquisit, amb escenes preciosistes, on l'èpica es fon amb el sublim.

David Cronenberg, conegut per la seva direcció en treballs de fantasia i terror com *Cromosoma tres*,